

Adroddiad ar gyfer	Yr Awdurdod Tân ac Achub
Dyddiad	17 Hydref 2022
Swyddog Arweiniol	Dafydd Edwards, Trysorydd
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pwnc	Gosod y Gyllideb ar gyfer 2023/24

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Yn yr adroddiad hwn, mae'r Aelodau yn cael gwybod am broses y gyllideb, y rhagdybiaethau cynllunio a'r amserlenni ar gyfer gosod cyllideb refeniw'r Awdurdod Tân ac Achub (yr Awdurdod) ar gyfer 2023/24.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Rhaid i'r Awdurdod osod y gyllideb refeniw ar gyfer 2023/24 yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Dechreuwyd ar y gwaith rhagbaratoi sydd ei angen i sefydlu'r gyllideb sylfaenol, ac mae hynny'n cynnwys adolygiad o'r lefelau gwariant cyfredol, y rhagdybiaethau cynllunio allweddol a'r risgiau. Darperir crynodeb yn Atodiad 1.

ARGYMHELLION

- 3 Gofynnir i'r Aelodau wneud y canlynol:
 - (i) nodi'r rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio i osod y gyllideb refeniw ar gyfer 2023/24; a
 - (ii) nodi'r cynnig i ddarparu amcangyfrifon cychwynnol ar gyfer y gyllideb i'r Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 12 Rhagfyr ac i geisio cymeradwyaeth i gyllideb refeniw 2023/24 gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2021.

CEFNDIR

- 4 Bob blwyddyn, rhaid i'r Awdurdod osod cyllideb refeniw fantoledig sy'n gorfod cael ei chymeradwyo gan yr Awdurdod llawn cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Er nad yw'r term "mantoledig" wedi'i ddiffinio'n ffurfiol yn y ddeddfwriaeth, mae CIPFA (y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus) yn cydnabod y dylai sefydliadau gael cynlluniau ariannol sy'n dangos sut y caiff y gwariant ei ariannu dros y tymor byr a'r tymor canolog.

- 5 Mae cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y tymor byr, canolog a hir yn seiliedig ar adnabyddiaeth a dealltwriaeth o'r prif bethau sy'n gyrru costau, gan gynnwys gwerthuso risgiau ac ansicrwydd. Agweddau hanfodol ar hyn yw'r gofynion ar y gwasanaeth, yr adnoddau sydd ar gael, a'r weledigaeth strategol ar gyfer y dyfodol.
- 6 Roedd adroddiad y Prif Swyddog Tân i'r Aelodau ym mis Medi 2021 yn darparu asesiad sefyllfaol. Roedd hwn yn cadarnhau mai'r heriau allweddol sy'n wynebu'r Awdurdod yw cynnal digon o argaeledd o griwau tân ar-alwad; sicrhau bod digon o adnoddau i gynnal a datblygu sgiliau diffoddwyr tân; a chael digon o gapasiti corfforaethol i ateb gofynion nawr ac yn y dyfodol.
- 7 Yn dilyn yr asesiad hwn, roedd yr Awdurdod wedi cymeradwyo nifer o adolygiadau mewnol, gan gynnwys adolygiad o ofal tân, adolygiad o'r system RDS (criwiau ar-alwad) ac adolygiad o hyfforddiant i sicrhau diogelwch diffoddwyr tân. Mae'r adolygiadau hyn yn parhau ac maent yn cael eu hategu gan waith pellach mewn meysydd allweddol, fel asesiadau tactegol tanau sy'n mynd yn wyllt a dadhalogi peiriannau, cit a chyfarpar.
- 8 Yn ogystal â'r meysydd heriol penodol hyn, mae'r Awdurdod hefyd yn wynebu'r ansicrwydd sy'n gyffredin i bob corff yn y sector cyhoeddus oherwydd y sefyllfa economaidd ansicr. Yn arbennig, mae'r angen i reoli effaith chwyddiant, materion cyflenwi a chwyddiant cyflogau yn flaenoriaethau allweddol.
- 9 Er bod yr asesiad cyllidebol cychwynnol ar gyfer 2023/24, a gyflwynwyd i'r Awdurdod yn Rhagfyr 2021, wedi dangos gofyniad cyllidebol net o £40.913m, bydd angen diwygio hyn i adlewyrchu'r asesiad cyfredol yn llwyr.
- 10 Bydd y gwaith o gynllunio'r gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24 yn canolbwyntio ar y materion a nodir uchod, a bydd yn cael ei drafod yn y gweithdy cynllunio a gynhelir ar 6 Hydref 2022.
- 11 Gwneir gwaith pellach gyda'r awdurdodau lleol cyfansoddol i sicrhau bod gofynion cyllidebol yr Awdurdod yn cael eu cyfleu'n llwyr.

GWYBODAETH

- 12 Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol sydd yn y cynllun ariannol tymor canolog wrthi'n cael ei ddiwygio ac mae gwybodaeth ychwanegol wedi'i chynnwys yn Atodiad 1. Bydd cyllideb refeniw ddrafft 2022/23 yn cael ei pharatoi a'i hystyried er mwyn i'r Awdurdod ei chymeradwyo yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023.

- 13 Mae'r asesiad sefyllfaol wedi canfod heriau o ran argaeledd gorsafoedd ar gael yn ôl y galw, capasiti corfforaethol a hyfforddi diffoddwyr tân. Yn dilyn cymeradwyaeth gan yr Awdurdod, mae adolygiadau manwl yn cael eu cynllunio er mwyn darparu gwybodaeth ar gyfer gwaith cynllunio tymor canolig a thymor hir. Hefyd, mae angen cymryd camau byrdymor i fynd i'r afael â phwysau sy'n bodoli ar unwaith a chaiff y mater hwn sylw gan yr Aelodau mewn gweithdai cynllunio. Bydd y costau sy'n gysylltiedig â'r materion gorfodol yn cael eu cynnwys yn yr asesiad o gyllideb 2023/24.
- 14 Fel arfer, mae costau gweithwyr yn fwy na 72% o'r gwariant, ac mae'r asesiad cynllunio cyfredol wedi rhagdybio 2% o ddyfarniad cyflog i'r holl grwpiau o staff. Fodd bynnag, nid yw'r negodiadau cenedlaethol am gyflogau wedi cael eu cwblhau felly mae hyn yn risg sylweddol ar gyfer sefyllfa alldro 2022/23 ac ar gyfer cynllunio ariannol ar gyfer 2023/24. Amcangyfrifir y byddai angen, yn y flwyddyn, £0.25m arall ar gyfer pob 1% yn uwch na'r rhagdybiaeth gynllunio, a'r effaith ar flwyddyn lawn fyddai £0.33m.
- 15 Risg arall i gostau gweithwyr yw cyfraniadau pensiwn y cyflogwr i ddiffoddwyr tân a gynyddodd yn ystod 2019/20 yn dilyn ailbrisiad gan Adran Actiwari'r Llywodraeth. Mae prisio pensiynau yn faes cymhleth sy'n gofyn am ragamcanion hirdymor. Yn dilyn newid i'r rhagdybiaethau, cafwyd cynnydd sylweddol yn 2019/20 yng nghyfraniadau'r cyflogwr i gynlluniau nad ydynt yn cael eu hariannu. Ers hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cymorth ariannol. Nid yw'r sefyllfa hon wedi cael ei chadarnhau ar gyfer 2023/24 ac ymlaen ac mae hyn yn golygu £1.1m o risg. Ar hyn o bryd, y rhagdybiaeth ar gyfer y gyllideb yw y bydd cyllid yn dod i law.
- 16 Mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi y bydd y cynnydd yng nghyfraniadau Yswiriant Gwladol Dosbarth 1 y cyflogwr, a gymhwyswyd yn Ebrill 2022 i dalu am gostau'r GIG a gofal cymdeithasol yn y DU, yn cael ei wrthdroi erbyn hyn. Bydd hyn yn golygu rhyw £0.17m yn llai o gostau staff.
- 17 Er bod cynnydd chwyddiannol wedi cael ei gymhwyso i gyllidebau nad ydynt yn gyflogau, mae nifer o risgiau ac ansicrwydd sylweddol yn parhau. Mae'r rhain yn cynnwys costau tanwydd, sy'n dal yn anodd eu rhagweld oherwydd materion yn ymwneud â phrisiau a chyflenwadau,. Hefyd, mae argaeledd a chostau nwyddau megis cyflenwadau adeiladu, offer TGCh a darnau ar gyfer y fflyd yn peri pryder hefyd oherwydd cymhlethdod y cadwyni cyflenwi a'r ansicrwydd yn fyd-eang.

- 18 Mae ansefydlogrwydd y farchnad, a chostau uwch nwy a thrydan, yn her ariannol fawr i'r Awdurdod. A'r rhagdybiaeth gynllunio ar hyn o bryd yw £0.9m o bwysau cost. Mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi cymorth i fusnesau, gan gynnwys cyrff y sector cyhoeddus tan 31 Mawrth 2023 ond mae'r cymorth hirdymor sydd ar gael yn anhysbys ar hyn o bryd.
- 19 Mae nifer o risgiau eraill o fewn y cyllidebau nad ydynt yn gyflogau, gan gynnwys ansicrwydd ynghylch cyllid gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Rhwydwaith y Gwasanaethau Brys (ESN) (cysylltiadau).
- 20 Mae costau ariannu cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau referniw am ddefnyddio asedau cyfalaf. Mae cynnydd mewn cyfraddau llog, pwysau chwyddiant a phroblemau gyda chadwyni cyflenwi yn her i'r rhaglen gyfalaf. Mae rhagor o adolygiadau'n cael eu cynnal i sicrhau fforddiadwyedd y cynllun cyfalaf yn y tymor hir.
- 21 Bydd yr adolygiad sy'n mynd ymlaen o hyfforddiant yn ystyried y ddarpariaeth cyfleusterau hyfforddi i ddarparu trefniadau diogel a chynaliadwy. Bydd y cynlluniau hyn yn cael effaith ar gyfalaf a referniw yn y blynyddoedd i ddod, er nad oes angen darpariaeth yn 2023/24.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae cysylltiad rhwng yr adroddiad hwn ag Amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod. Mae'n adrodd ynghylch hyfywedd ariannol yr Awdurdod.
Cyllideb	Caiff yr asesiad cychwynnol o £40.913m sydd yn y cynllun ariannol tymor canolig a gymeradwywyd gan yr Aelodau yn ystod Rhagfyr 2021 ei ddiwygio i adlewyrchu'r asesiad cyfredol.
Cyfreithiol	Mae dyletswydd gyfreithiol ar yr Awdurdod Tân ac Achub i osod cyllideb fantoledig sy'n seiliedig ar ragdybiaethau cynllunio realistig.
Staffio	Fel arfer, mae mwy na 70% o'r gwariant yn ymwneud â chostau staff felly mae'n ffactor o bwys wrth ystyried sefydlogrwydd ariannol yn y dyfodol. Mae'r risgiau a nodwyd gan y Prif Swyddog Tân yn cynnwys y negodi sy'n mynd ymlaen am gyflogau, yn ogystal â'r angen i recriwtio mwy o staff i'r ddyletswydd RDS a hefyd i gynyddu cadernid corfforaethol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd y materion hyn yn rhan o'r cynigion ar gyfer gosod y gyllideb.
Risgiau	Mae'r risgiau a'r ansicrwydd allweddol mewn perthynas â chyllideb 2023/24 wedi'u hamlinellu yn Atodiad 1.

Crynodeb o'r rhagdybiaethau cynllunio a'r risgiau

Pennawd	Rhadgybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth osod y gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
<p>Costau gweithwyr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff y cyllidebau staffio eu llunio ar sail modelau cyflawni gwasanaethau sy'n bodoli eisoes, a chânt eu diweddarau i fynd i'r afael â'r risgiau a nodwyd yn asesiad sefyllfaol y Prif Swyddog Tân yn 2021. Rhagwelir y bydd angen mwy o ddarpariaeth i ddiwallu anghenion hyfforddi'r staff ac i sicrhau bod capasiti corfforaethol yn cael ei gynnal. • Roedd yr asesiad cynllunio cychwynnol a gyflwynwyd i'r aelodau ym mis Rhagfyr 2021 yn rhagdybio 2% o ddyfarniad cyflog cenedlaethol. Nid yw'r asesiad hwn yn ddilyn erbyn hyn, ac mae angen darpariaeth sylweddol i fynd i'r afael â dyfarniadau cyflog 2022/23 (sydd heb eu cwblhau'n derfynol) a dyfarniadau 2023/24. • Mae'r cynnydd o 1.25% mewn cyfraniadau yswiriant gwladol a oedd yn gymwys o Ebrill 2022 wedi cael ei wrthdroi erbyn hyn, yn dilyn canlyniad y gyllideb fechan ym Medi 2022. • Rhagdybir y bydd y cynnydd yng nghyfraddau cyfraniad pensiwn y cyflogwr, yn sgil prisiad diwethaf Adran Actiwari'r Llywodraeth, yn parhau i gael ei ariannu drwy grant gan Lywodraeth Cymru. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nid yw'r Cyd-Gyngor Cenedlaethol (NJC) wedi dod i gytundeb eto am y dyfarniad cyflog i ddiffoddwyr tân ar gyfer 2022/23, er bod disgwyl setliadau uwch na darpariaeth y gyllideb ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. • Nid yw'r Cyd-Gyngor Cenedlaethol (NJC) ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol wedi dod i gytundeb eto am y dyfarniad cyflog i staff ar gontractau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS) ar gyfer 2022/23. Mae'r cynnig cyfredol yn uwch na darpariaeth y gyllideb, ac mae'n creu pwysau ailadroddus o £0.25m. • Mae'r gwaith o gynllunio'r gyllideb yn rhagdybio lefelau arferol o weithgarwch. Os bydd amgylchiadau prysur yn digwydd, bydd pwysau ar y gyllideb. Y rhagdybiaeth weithio yw mai'r Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol fyddai'n cael ei defnyddio yn y lle cyntaf. • Nid yw Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau eto a fydd y grant i gefnogi'r cynnydd yng nghyfraniadau'r cyflogwr i gynllun pensiwn y diffoddwyr tân yn parhau ar ei lefel gyfredol, sef £1.1m. • Yn Rhagfyr 2018, collodd y llywodraeth ei hapêl yn erbyn yr her gyfreithiol i'r trefniadau pensiwn trosiannol ar gyfer diffoddwyr tân. Bydd y rhwymedi'n gymwys ar draws cynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus. Nid yw'r canlyniad ariannol yn hysbys, ac ni wnaethpwyd unrhyw ddarpariaeth.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth osod y gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
	<ul style="list-style-type: none"> Yn dilyn yr ymchwiliad cyhoeddus i drychineb Grenfell, mae'r Ddeddf Diogelwch Tân (2021) wedi cyflwyno newidiadau i'r rheoliadau adeiladu. Bydd cynigion y gyllideb yn adlewyrchu staffio diwygiedig a hyfforddiant i'r staff er mwyn sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu ymateb i'r newidiadau hyn. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cynllun pensiwn i staff sy'n gyflogedig ar delerau ac amodau llywodraeth leol yn agored i brisiad bob pedair blynedd. Mae'r prisiad diweddaraf wrthi'n cael ei gwblhau'n derfynol a bydd yn cymryd effaith o Ebrill 2023 ymlaen. Nid yw'n hysbys a fydd hyn yn effeithio ar gyfraniadau'r cyflogwr ac mae hyn yn parhau'n risg ar hyn o bryd. Mae'r cynllun pensiwn i ddiffoddwyr tân yn agored i brisiad bob pedair blynedd. Mae'r canlyniadau'n cyfrannu at gyfraddau cyfraniad y gweithiwr a'r cyflogwr, sy'n cael eu gosod gan Lywodraeth Cymru. Bydd y canlyniad prisio nesaf yn gymwys o Ebrill 2024 ymlaen a disgwylir iddo gynyddu cyfraddau cyfraniad y cyflogwr o'r lefel gyfredol, sef 27.3% o gyflog pensiynadwy. Er na fydd hyn yn effeithio ar flwyddyn ariannol 2023/24, mae'n parhau'n risg allweddol ac ansicrwydd dros y cylch cynllunio tymor canolig.
Heblaw cyflogau	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi cadarnhau y bydd y cyllidebau nad ydynt yn gyflogau yn cael eu ffurfio ar sail modelau darparu gwasanaethau sy'n bodoli eisoes ac yn cael eu diweddarau i adlewyrchu materion gorfodol yn deillio o asesiad sefyllfaol y Prif Swyddog Tân. Mae'r gofynion ar y gyllideb heblaw cyflogau yn cael eu gwaethygu ymhellach gan yr effaith chwyddiannol a phroblemau gyda'r cadwyni cyflenwi. 	<ul style="list-style-type: none"> Er bod y Gwasanaeth yn parhau i adolygu costau nad ydynt yn gyflogau a'i fod yn ymdrechu i reoli pwysau costau o fewn y gyllideb a gynlluniwyd, mae hyn yn dal yn faes risg oherwydd y pwysau parhaus o fewn y gadwyn gyflenwi yn sgil cynnydd mewn prisiau a materion yn ymwneud ag argaeledd. Mae'r sefyllfa hon yn cael ei rheoli'n ofalus ond oherwydd llawer o anwadadrwydd, nid oes modd mesur yr effaith yn llwyr. Mae cost nwy a thrydan yn bwysau cost hysbys ac mae'r rhagdybiaethau cynllunio cyfredol yn cynnwys cynnydd o £0.9m o gymharu â'r asesiad cychwynnol yn y cynllun ariannol tymor canolig.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth osod y gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
	<ul style="list-style-type: none"> Mae cyllidebau wedi cael eu ffurfio gan ddefnyddio gwybodaeth a chrebwyll proffesiynol rheolwyr sy'n dal cyllidebau a rhwymedigaethau contraciol gwaelodol ond maent, o reidrwydd, yn cynnwys llawer o amcangyfrif. Pan fo modd mesur y pwysau costau, mae'r rhain wedi'u nodi ar wahân ac wedi'u cynnwys (e.e. ynni) 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r gwaith o gaffael Rhwydwaith y Gwasanaethau Brys (ESN) yn genedlaethol yn symud ymlaen ond mae oedi mawr. Ymestynnwyd y contract presennol ac ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn cael £0.4m gan Lywodraeth Cymru tuag at ddarparu'r gwasanaeth cyfredol. Y rhagdybiaeth yw y bydd y cymorth referniw cyfredol yn parhau er na chafwyd cadarnhad o hyn eto. Er bod yr Awdurdod yn parhau i weithio tuag at leihau ei ôl-troed carbon, nid oes cynlluniau manwl wedi cael eu llunio eto. Symudir ymlaen â'r gwaith hwn yn ystod 2023/24 ac nid oes unrhyw ddarpariaeth gyllidebol wedi'i chynnwys.
Cyllido Cyfalaf	<ul style="list-style-type: none"> Caiff y gofyniad cyllido cyfalaf ar gyfer 2023/24 ei ddylanwadu gan wariant cyfalaf hanesyddol, yr angen i fenthycu ar gyfer rhaglen gyfalaf 2023/24 ac effaith y cynnydd mewn cyfraddau llog. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog yn faes risg allweddol o ystyried yr ansicrwydd economaidd ar hyn o bryd. Gwneir rhagor o waith modelu ariannol i asesu pa mor sensitif yw sefyllfa a pherfformiad ariannol yr Awdurdod i ragor o gynnydd mewn cyfraddau llog, ac adroddir ynghylch hynny fel rhan o'r gwaith o osod y gyllideb.
Incwm	<ul style="list-style-type: none"> Cafodd y cyllidebau incwm eu hadolygu a'u gosod yn unol â'r blynyddoedd blaenorol. 	<ul style="list-style-type: none"> Ni chanfuwyd risgiau penodol y tu hwnt i'r incwm grant gan Lywodraeth Cymru y cyfeirir ato yn yr adroddiad hwn.